

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

YUCOM
Komitet pravnika
za ljudska prava

Beogradski centar
za ljudska prava

VODIČ ZA INDIVIDUALNE PREDSTAVKE

KOMITETIMA UJEDINJENIH NACIJA

**OTVORENA
VRATA
PRAVOSUĐA**

Izdavač

Komitet pravnikā za ljudska prava – YUCOM

Kneza Miloša 4, 11103 Beograd

www.yucom.org.rs

Za izdavača

dr Katarina Golubović

Suizdavač

Beogradski centar za ljudska prava

Priredili

Dušan Pokuševski, Beogradski centar za ljudska prava

Goran Sandić, Beogradski centar za ljudska prava

Saradnik

Momčilo Živadinović

Lektura i korektura

Teodora Todorić Milićević

Dizajn

Ivana Zoranović

Priprema i štampa

Dosije studio, Beograd

Tiraž

750 komada

ISBN-978-86-82222-06-4

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

Publikacija „Vodič za individualne predstavke komitetima Ujedinjenih nacija“ nastala je kao realizacija aktivnosti Komiteta pravnikā za ljudska prava (YUCOM) u okviru projekta „Otvorena vrata pravosuđa“, koji realizuje YUCOM uz podršku Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Stavovi izneti u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

**VODIČ
ZA INDIVIDUALNE
PREDSTAVKE**

KOMITETIMA UJEDINJENIH NACIJA

Beograd • 2022

SADRŽAJ

1. Uvod	7
2. Ljudska prava u međunarodnim ugovorima	9
2.1. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima	9
2.2. Međunarodni ugovori o ljudskim pravima	10
3. Šta su komiteti (ugovorna tela)?	12
3.1. Koje nadležnosti imaju komiteti?	14
4. Individualna predstavka	16
4.1. Šta je individualna predstavka?	16
4.2. Ko može da podnese predstavku protiv Republike Srbije?	17
4.3. Kome mogu da podnesem predstavku?	18
4.4. Kako da podnesem individualnu predstavku?	21
4.5. Da li predstavka može biti anonimna?	23
4.6. Kada podnosim individualnu predstavku?	23
4.7. Šta znači „iscrpljenost pravnih lekova“ kao uslov za podnošenje individualne predstavke?	24

4.8. U kojem roku treba da podnesem individualnu predstavku?	27
4.9. Šta još mogu da navedem u individualnoj predstavi?	28
5. Postupanje po individualnoj predstavi	30
5.1. Prva faza: faza provere	30
5.2. Druga faza: šta nakon registracije predstave?	31
5.3. Treća faza: na šta komitet obraća pažnju?	31
5.4. Kako komitet odlučuje o povredi prava?	34
5.5. Kakva može biti odluka komiteta?	34
5.6. Kako komitet reaguje u posebno hitnim okolnostima?	36
6. Da li komiteti prate primenu svojih preporuka?	37
6.1. Kako izgleda postupak praćenja primene preporuka?	37
6.2. Kako izgleda ocena odgovora države od strane komiteta?	39
Dodatak 1: Primer formulara za podnošenje individualnih predstavi ugovornim telima Ujedinjenih nacija	40
Dodatak 2: Kontrolna lista za podnošenje individualnih predstavi ugovornim telima Ujedinjenih nacija za ljudska prava ..	43

1. UVOD

Kada dođe do povrede ili ugrožavanja nekog ljudskog prava, prirodno je da se obratimo onome ko to naše pravo može da zaštiti. U zavisnosti od slučaja, obratićemo se sudu ili nekom drugom državnom organu u čijoj je nadležnosti da proceni da li je naše pravo povređeno i, ako jeste, kako da tu povredu ukloni i utvrdi odgovornost onoga ko je tu povredu učinio. Nisu, međutim, retke situacije u kojima se ljudi obraćaju međunarodnim telima koja štite ljudska prava kada im u državi u kojoj se nalaze nije pružena zaštita. Najčešće ćemo čuti da je neko otišao po pravdu u Strazbur, odnosno da se obratio Evropskom sudu za ljudska prava. Iako je ovaj mehanizam međunarodne zaštite najzastupljeniji, to ne znači da je i jedini.

Ovaj vodič nastoji da približi građanima jedan od međunarodnih mehanizama zaštite ljudskih prava koji dosad nije korišćen u znatnoj meri i koji predstavlja nepoznanicu i za pravnike, advokate i aktiviste koji se bave zaštitom ljudskih prava. U pitanju je mogućnost podno-

šenja predstavke posebnim telima nastalim pod okriljem Ujedinjenih nacija (UN) – takozvanim ugovornim telima za zaštitu ljudskih prava. Zovemo ih ugovornim telima zato što su njihovo osnivanje i rad predviđeni posebnim međunarodnim ugovorima (konvencijama).¹ Tim ugovorima se garantuju različita ljudska prava i štite posebno ranjive društvene grupe. Ipak, kako samo propisivanje prava bez mogućnosti zaštite ostaje mrtvo slovo na papiru, ovi ugovori predviđaju i različite načine da se ustanovi da li se države pridržavaju obaveza koje su preuzele, a taj posao obavljaju upravo ova ugovorna tela, odnosno komiteti (u daljem tekstu korist ćemo termin komiteti).

Vodič će Vam pružiti odgovore na pitanja ko, kada, zbog čega i kako može da podnese individualnu predstavku komitetima UN za zaštitu ljudskih prava zbog povrede nekog ljudskog prava i kako komiteti postupaju po takvim predstavkama. Da bismo razumeli kako funkcioniše ovaj mehanizam zaštite, osvrnućemo se i na najznačajnije dokumente koji čine okosnicu međunarodnog prava ljudskih prava, kao i na ulogu i značaj UN u nadzoru nad njihovim sprovođenjem.

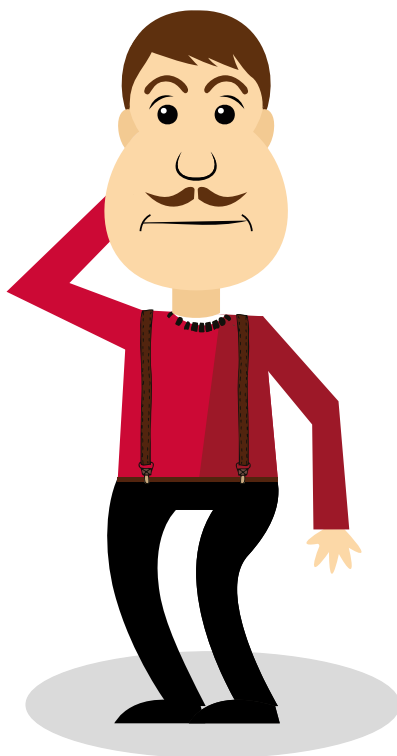
-
- 1 Ovi međunarodni ugovori (konvencije) razlikuju se od ostalih međunarodnih ugovora upravo usled specifičnog odnosa ugovornih strana. Za razliku od ostalih međunarodnih ugovora, u kojima prava jedne države ugovornice odgovaraju obavezama druge i, u slučaju neispunjenja tih obaveza, država ima na raspolaganju određene protivmere, kod međunarodnih ugovora o ljudskim pravima država koja je potpisala ovakav ugovor obavezala se drugim državama (saugovornicama) da će poštovati prava svih ljudi (državljana, stranaca i ljudi koji nemaju državljanstvo) koja se nalaze pod njenom nadležnošću, a koja su propisana ugovorom.

2. LJUDSKA PRAVA U MEĐUNARODNIM UGOVORIMA

2.1. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima

Najznačajniji međunarodni dokument kojim se proklamuje da se svi ljudi rađaju slobodni i jednaki u dostojanstvu i pravima jeste Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima iz 1948. godine. Nastala je kao reakcija međunarodne zajednice na stravične posledice Drugog svetskog rata ili, kako je u samoj deklaraciji navedeno, „[...] nepoštovanje i preziranje ljudskih prava [koje je] vodilo varvarskim postupcima, koji su vređali savest čovečanstva“. Njom su definisana osnovna prava i slobode koje su neotuđive i koje svi ljudi podjednako imaju, bez obzira na pol, nacionalnu, versku ili etničku pripadnost. Države članice UN su se obavezale na njihovo poštovanje i primenu. Deklaracijom se garantuju pravo na život, slobodu i bezbednost ličnosti, pravo na privatnost, sloboda kretanja, udruživanja i okupljanja, pravo na obrazovanje i zdravstvenu zaštitu i mnoga druga prava.

Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima predstavlja temeljni dokument i inspiraciju za sve univerzalne međunarodne dokumente o ljudskim pravima koji su kasnije doneti. Takođe je bila inspiracija za mnoštvo dokumenata i međunarodnih ugovora kojima se štite ljudska prava.

2.2. Međunarodni ugovori o ljudskim pravima

Devet međunarodnih ugovora predstavljaju osnovne međunarodne ugovore o ljudskim pravima. To su:

1. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima;
2. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima;
3. Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije;
4. Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena;
5. Konvencija protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni i postupaka;
6. Konvencija o pravima deteta;
7. Međunarodna konvencija o zaštiti prava radnika migranata i članova njihovih porodica;
8. Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom;
9. Međunarodna konvencija o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka.

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima oslanjaju se i dalje razvijaju prava predviđena Deklaracijom i zajedno čine osnovne međunarodne dokumente o ljudskim pravima – Povelju ljudskih prava (*Bill of Human Rights*). Ostali

ugovori su usmereni na rešavanje određenog problema ili na određenu društvenu grupu koja je prepoznata kao grupa čija su prava posebno ugrožena (na primer, žene, deca, osobe s invaliditetom). Do danas su sve države pristupile barem jednoj od ovih devet konvencija, a preko 80% država je potpisalo četiri ili više konvencija.

Potpisujući ove konvencije, države su prihvatile i obaveze da poštuju i štite prava koja su propisana u određenoj konvenciji. To znači da država ne samo da ne sme da ih krši ili sužava, već i da ima obavezu da štiti prava pojedinaca od povreda, ali i da preduzima konkretne mere kako bi omogućila njihovo puno uživanje. Ova obaveza podrazumeva i usklađivanje domaćih propisa s pravima koja garantuju konvencije, kao i njihovu adekvatnu, a pre svega sudsku, zaštitu. Ukoliko država to ne uradi, pojedinci ili grupe mogu tražiti zaštitu svojih prava izvan države – na međunarodnom nivou – tako što će se obratiti komitetima koji su zaduženi da osiguraju poštovanje prava iz konvencije.

Republika Srbija je dosad potpisala i ratifikovala sve konvencije osim Međunarodne konvencije o zaštiti prava radnika migranata i članova njihovih porodica.

RATIFIKACIJA

Generalno govoreći, ratifikacija međunarodnog ugovora je čin kojim država konačno i definitivno izjavljuje da prihvata međunarodni ugovor kao svoju pravnu obavezu. U Republici Srbiji tu saglasnost daje Narodna skupština, nakon čega međunarodni ugovor stupa na snagu u domaćem pravu Srbije i postaje sastavni deo njenog pravnog poretka.

3. ŠTA SU KOMITETI (UGOVORNA TELA)?

Svim pomenutim konvencijama predviđeno je osnivanje posebnog komiteta čiji je zadatak da se stara o doslednoj primeni prava iz konvencije.

Komiteti predstavljaju ekspertska tela, što znači da u njihov sastav ulaze nezavisni eksperti iz oblasti ljudskih prava. Oni ne primaju naknadu za rad u komitetu i potpuno su nezavisni u svom radu, čak i u odnosu na državu iz koje dolaze i koja ih je kandidovala za člana komiteta. Njihov mandat traje četiri godine. Sedište svih komiteta nalazi se u Ženevi.

Konvencija	Komitet	Skraćenica
Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima	Komitet za ljudska prava	CCPR
Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima	Komitet za ekonomska, socijalna i kulturna prava	CESCR
Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije	Komitet za ukidanje rasne diskriminacije	CERD
Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena	Komitet za eliminisanje diskriminacije žena	CEDAW
Konvencija protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni i postupaka	Komitet protiv mučenja	CAT
Konvencija o pravima deteta	Komitet za prava deteta	CRC
Međunarodna konvencija o zaštiti prava radnika migranata i članova njihovih porodica	Komitet za prava radnika migranata	CMW
Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom	Komitet za prava osoba sa invaliditetom	CRPD
Međunarodna konvencija o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka	Komitet za prisilne nestanke	CED

3.1. Koje nadležnosti imaju komiteti?

Nadležnost i rad komiteta uređen je samim međunarodnim ugovorom, poslovníkom o radu komiteta, ali i opcionim protokolima uz međunarodni ugovor.²

Da bi ostvarili svoj osnovni zadatak – nadzor nad doslednom primenom međunarodnog ugovora – komiteti preduzimaju različite aktivnosti.

- Razmatraju **izveštaje o primeni prava** iz konvencije koje im dostavlja svaka država koja je ratifikovala ugovor, uglavnom jednom u četiri do pet godina. Komitet razmatra taj izveštaj i, u formi preporuka, ukazuje državi koje korake treba da preduzme kako bi otklonila uočene nedostatke ili unapredila postojeće stanje u određenim oblastima ljudskih prava.
- Neki od komiteta mogu razmatrati **međudržavne predstavke** – kada jedna država podnese predstavku protiv druge države zbog kršenja prava iz ugovora.³

-
- 2 Opcioni protokoli uz međunarodne ugovore o ljudskim pravima su takođe međunarodni ugovori, koji prate „glavni“ ugovor i koji posebno regulišu neko pitanje iz „glavnog“ ugovora ili predviđaju neku proceduru. U našem slučaju, u pitanju je procedura podnošenja individualnih predstavki zbog povrede prava iz „glavnog“ ugovora i odlučivanje o njima. S obzirom na to da su opciona protokoli sami za sebe poseban ugovor, da bi države preuzele obaveze koje on predviđa, moraju ga posebno potpisati i ratifikovati.
 - 3 Ovakve predstavke mogu da razmatraju Komitet protiv mučenja, Komitet za prava radnika migranata, Komitet za prisilne nestanke, Komitet za ekonomska, socijalna i kulturna prava i Komitet za prava deteta. Ova mogućnost zavisi od toga da li su države prihatile ovu nadležnost komiteta, a dosad je samo tri puta korišćena, i to pred Komitetom za eliminaciju rasne diskriminacije.

- **Istražni postupci** su skup mehanizama koje koriste neki komiteti u cilju istrage po službenoj dužnosti teških i sistematskih kršenja ljudskih prava.⁴
- Svi komiteti mogu da usvajaju **opšte komentare**. Oni predstavljaju tumačenja odredaba međunarodnog ugovora i dobar su putokaz za primenu prava iz konvencije. Mogu se odnositi kako na samu sadržinu prava tako i na određena proceduralna pitanja koja se nalaze u nadležnosti komiteta.

Ipak, imajući u vidu temu Vodiča, za nas je najznačajnija mogućnost komiteta da razmatraju **individualne predstavke**. To znači da svaki pojedinac koji se nalazi pod jurisdikcijom države koja je ratifikovala međunarodni ugovor, a kome je neko pravo iz tog ugovora ugroženo ili povređeno, može da se obrati komitetu. Da bi se obratio komitetu, moraju biti ispunjeni određeni uslovi, od kojih je osnovni taj da li je država prihvatila nadležnost komiteta da odlučuje o pritužbama pojedinaca. To se čini ratifikacijom opcionog protokola uz konvenciju ili prihvatanjem člana same konvencije koja uspostavlja ovu nadležnost komiteta.

4 Šest komiteta je ovlašćeno da sprovode ove procedure – Komitet protiv mučenja, Komitet za eliminisanje diskriminacije žena, Komitet za prisilne nestanke, Komitet za prava osoba sa invaliditetom, Komitet za ekonomska, socijalna i kulturna prava i Komitet za prava deteta.

4. INDIVIDUALNA PREDSTAVKA

4.1. Šta je individualna predstavka?

Individualna predstavka je pritužba u kojoj se ističu navodi da je država prekršila prava iz nekog međunarodnog ugovora kojim se štite ljudska prava. Njom se pokreće poseban međunarodni mehanizam zaštite ljudskih prava pred jednim od komiteta UN za zaštitu ljudskih prava. Ovaj mehanizam ne predstavlja sudski postupak, kao u slučaju Evropskog suda za ljudska prava, već jedan poseban postupak, nalik sudskom, u kojem nezavisni eksperti, članovi komiteta, odlučuju o povredi prava iz međunarodnog ugovora na osnovu informacija koje su dostavili podnosilac predstavke i država protiv koje je podneta predstavka. Samim tim, odluke koje ovi komiteti donose ne predstavljaju presude i nemaju snagu sudske odluke.⁵ Kroz odlučivanje o individualnim predstavkama u konkretnim slučajevima povrede dolazi do praktične primene pojedinih odredbi konvencija, odnosno rešavaju se sporne situacije u vezi s ostvarivanjem prava.

5 Generalni stav je da odluke komiteta nisu pravno obavezujuće. Ipak, postoje i drugačije interpretacije. Tako, Vrhovni sud Španije je u svojoj odluci iz jula 2018. godine (Sentencia num. 1263/2018) stao na stanovište da država mora da se pridržava odluka koje donose komiteti UN za ljudska prava.

Prihvatajući nadležnost komiteta da odlučuju o individualnim predstavkama, države su se obavezale na poštovanje njihovih odluka.

4.2. Ko može da podnese predstavku protiv Republike Srbije?

Svaka osoba koja smatra da joj je Republika Srbija povredila prava garantovana određenim međunarodnim ugovorom može da podnese predstavku ukoliko su zadovoljena **dva preduslova**:

- da je Republika Srbija ratifikovala međunarodni ugovor koji garantuje i štiti to pravo;
- da je Republika Srbija prihvatila da se protiv nje pred relevantnim komitetom mogu podnositi individualne predstavke.

To znači da nije potrebno da budete državljanin/državljanica Republike Srbije, već predstavke mogu da podnesu i stranci i osobe bez državljanstva.

Predstavku najčešće podnosi upravo ona osoba kojoj su prava povređena. To, međutim, može da uradi i neko drugi uz saglasnost osobe kojoj je povređeno neko pravo (na primer, advokat, nevladina organizacija koja se bavi zaštitom ljudskih prava). Pred nekim komitetima može se podneti i predstavka u ime grupe pojedinaca čija su prava bila povređena istom radnjom.⁶

6 Komitet za ukidanje rasne diskriminacije i Komitet za eliminisanje diskriminacije žena.

Postoje određeni slučajevi kada će komiteti prihvatiti individualnu predstavku i ukoliko je podnosite u ime nekog drugog, čak i bez njihove saglasnosti, na primer, kada je ta osoba u zatvoru i bez mogućnosti komunikacije sa spoljnim svetom, kada nije poznato u kom zatvoru se nalazi ili ukoliko je žrtva prisilnog nestanka. Jasno naglasite komitetu zašto niste mogli da dobijete saglasnost. Saglasnost nema unapred propisan obrazac, ali je bitno da se vidi ko daje saglasnost i u koju svrhu.

Nije neophodno da imate advokata da biste podneli predstavku, premda saveti pravnika mogu da poboljšaju kvalitet Vaše predstavke. Bitno je da znate da Ujedinjene nacije ne pružaju pravnu pomoć u ovim postupcima.

4.3. Kome mogu da podnesem predstavku?

Republika Srbija je ratifikovala osam najvažniji međunarodnih ugovora za ljudska prava, a prihvatila je nadležnost šest komiteta kojima se mogu podneti individualne predstavke.⁷ To su:

7 Napomena: Srbija je do jula 2022. godine prihvatila nadležnost šest navedenih komiteta da razmatraju individualne predstavke koje su podnete protiv nje. U zavisnosti od toga kada koristite ovaj vodič, potrebno je proveriti da li su u međuvremenu ratifikovani opcioni protokoli uz preostale tri konvencije.

Komiteet za ljudska prava (CCPR)

Komiteet za ljudska prava nadgleda primenu prava iz Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, poput prava na život, prava na slobodu, slobodu misli, savesti i veroispovesti, slobodu okupljanja, slobodu udruživanja i slično. Komiteet ima 18 eksperata. Srbija je pristupila Prvom opcionom protokolu 2001. godine. Od tog trenutka uspostavljena je nadležnost Komiteeta da odlučuje o individualnim predstavkama koje se podnesu protiv nje.

Komiteet za ukidanje rasne diskriminacije (CERD)

Komiteet za ukidanje rasne diskriminacije nadgleda primenu prava iz Konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije koja obavezuje države da zabrane rasnu diskriminaciju, obavezuje ih da preduzmu mere kako bi se borile protiv predrasuda i da garantuju svima jednakost pred zakonom. Komiteet ima 18 eksperata. Srbija je prihvatila član 14 Konvencije 2001. godine. Od tog trenutka uspostavljena je nadležnost Komiteeta da odlučuje o individualnim predstavkama koje se podnesu protiv nje.

Komiteet protiv mučenja (CAT)

Komiteet protiv mučenja zadužen je za Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni i postupaka. Konvencija zahteva od države da ne muči nikoga i da kazni svaki akt mučenja, surovog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Komiteet ima 10 eksperata. Srbija je prihvatila član 22 Konvencije 2001. godine. Od tog trenutka uspostavljena je nadležnost Komiteeta da odlučuje o individualnim predstavkama koje se podnesu protiv nje.

Komiteet za eliminisanje diskriminacije žena (CEDAW)

Komiteet za eliminisanje diskriminacije žena nadgleda primenu prava iz Konvencije o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena koja obavezuje države da se bore protiv diskriminacije žena u oblastima poput obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene zaštite, braka i drugim. Komiteet ima 23 eksperta. Srbija je prihvatila Opcioni protokol 2003. godine. Od tog trenutka uspostavljena je nadležnost Komiteeta da odlučuje o individualnim predstavkama koje se podnesu protiv nje.

Komiteet za prava osoba sa invaliditetom (CRPD)

Komiteet za prava osoba sa invaliditetom je zadužen za Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom koja garantuje jednako pravo svih osoba sa invaliditetom da žive u zajednici i da budu zaštićene od svih oblika eksploatacije, zloupotrebe, nasilja i diskriminacije. Komiteet ima 18 eksperata. Srbija je prihvatila Opcioni protokol 2009. godine. Od tog trenutka uspostavljena je nadležnost Komiteeta da odlučuje o individualnim predstavkama koje se podnesu protiv nje.

Komiteet za prisilne nestanke (CED)

Komiteet za prisilne nestanke nadgleda primenu prava iz Međunarodne konvencije o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka koja zahteva od država da ne vrše prisilne nestanke, da istraže svaki navod o prisilnim nestancima i da osiguraju da je vršenje prisilnih nestanaka krivično delo. Komiteet ima 10 eksperata. Srbija je prihvatila član 31 Konvencije 2011. godine. Od tog trenutka uspostavljena je nadležnost Komiteeta da odlučuje o individualnim predstavkama koje se podnesu protiv nje.

Građani Republike Srbije, ali i stranci i osobe bez državljanstva koje se nalaze pod jurisdikcijom Republike Srbije, još uvek **ne mogu** da se obrate Komitetu za ekonomska, socijalna i kulturna prava, kao ni Komitetu za prava deteta, jer Srbija još uvek nije prihvatila njihovu nadležnost za individualne predstavke.

4.4. Kako da podnesem individualnu predstavku?

Predstavka treba da bude u pisanoj formi i čitko napisana, a najbolje bi bilo da je otkucana na računaru. Potrebno je da **potpišete** Vašu predstavku. Komiteti neće razmatrati predstavke koje su anonimne i nepotpisane.

Komiteti će prihvatiti predstavke samo na jednom od zvaničnih jezika UN, pa je moguće podneti predstavku na engleskom, francuskom, ruskom, španskom ili arapskom.

Komitetima je moguće podneti predstavku **poštom**, **elektronskom poštom** ili putem **faksa** (naročito za hitna postupanja).

Adresa

Petitions
and Inquiries Section
Office of the High
Commissioner for
Human Rights United
Nations Office at
Geneva
1211 Geneva 10,
Switzerland

Elektronska pošta

petitions@ohchr.org

Faks

+ 41 22 917 90 22

Ukoliko šaljete predstavku poštom, pošaljite **isključivo kopije, a ne originale**. Nijedan dokument Vam neće biti vraćen.

U slučaju da šaljete putem elektronske pošte, potrebno je da pošaljete skeniranu verziju predstavke na kojoj se vidi Vaš potpis, kao i nepotpisanu verziju otkucanu u *Word*-u.

Ukoliko uz predstavku šaljete i dokaze, imajte na umu da svi dokumenti treba da budu poređani **hronološki** i uzastopno numerisani sa sažetim opisom njihovog sadržaja. Ukoliko dodatni dokumenti nisu na nekom od zvaničnih jezika UN, potrebno da je uz svaki dodatni dokument priložite i sažet prevod, koji ne mora da bude zvaničan prevod.

Vaša predstavka ne bi trebalo da bude duža od 50 strana sa svim dokazima i aneksima. U slučaju da je sama predstavka duža od 20 strana, poželjno je da dostavite komitetu i sažetak Vaših glavnih argumenata na do pet strana.

4.5. Da li predstavka može biti anonimna?

Iako komiteti neće razmatrati anonimne predstavke, treba napomenuti da **možete zatražiti poverljivost podataka**, odnosno da podaci koji Vas mogu identifikovati budu izostavljeni tokom postupka, kao i u odluci komiteta koja se uvek objavljuje javno.

4.6. Kada podnosim individualnu predstavku?

Individualnu predstavku možete podneti tek pošto su iscrpljeni **svi** domaći pravni lekovi koji Vam stoje na raspolaganju.

Pravni lek je pravno sredstvo kojim od nadležnih državnih organa tražite da spreče ili okončaju povredu prava, kao i kompenzaciju, odnosno naknadu štete, koja u celini ili delimično može otkloniti posledice povrede prava.

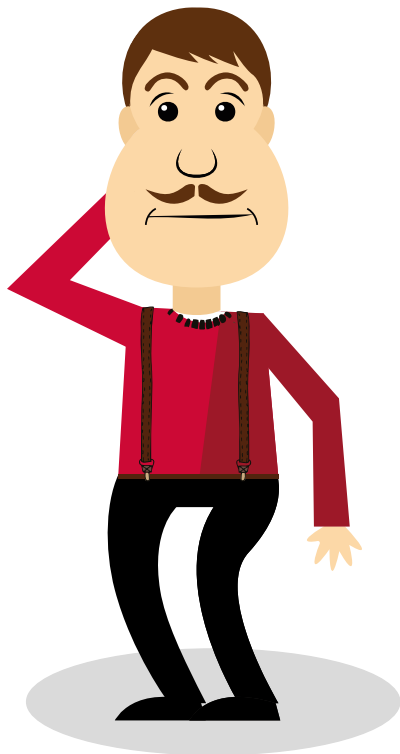

4.7. Šta znači „iscrpljenost pravnih lekova“ kao uslov za podnošenje individualne predstavke?

Iscrpljenost pravnih lekova znači da ne možete da se obratite komitetu odmah pošto je došlo do povrede prava iz neke od konvencija, već da prvo treba da tražite zaštitu od državnih organa. To su pre svega sudovi, ali i organi uprave imaju značajnu ulogu u zaštiti ljudskih prava.

Ukoliko govorimo o **sudskoj zaštiti**, iscrpljenost pravnih lekova pretpostavljaće korišćenje žalbe na presudu prvostepenog suda. Na primer, ukoliko smatrate da ste pretrpeli diskriminaciju, podnećete tužbu nadležnom višem sudu. Ukoliko viši sud nakon sprovedenog postupka donese presudu u kojoj je stao na stanovište da niste diskriminirani, imaćete na raspolaganju pravni lek, odnosno mogućnost da podnesete žalbu nadležnom drugostepenom sudu, u ovom slučaju apelacionom sudu. Morate da podnesete žalbu drugostepenom sudu pre nego što se obratite komitetu.

Slična je situacija kada govorimo o **upravnoj zaštiti** ljudskih prava. Kada postoji mogućnost, možete se žaliti, odnosno koristiti pravni lek protiv rešenja upravnog organa, ali treba imati u vidu da Vam, u većini slučajeva, na raspolaganju stoji i upravnosudska zaštita kao delotvoran pravni lek. Tako, na primer, ukoliko želite da organizujete skup, morate da ga prijavite policiji. To ćete uraditi u policijskoj stanici koja se nalazi u mestu gde planirate da održite skup. Ukoliko policija donese

rešenje kojim Vam zabranjuje da organizujete skup, a Vi smatrate da su razlozi za zabranu nezakoniti, možete podneti žalbu (pravni lek) protiv tog rešenja, o kojoj će odlučivati Ministarstvo unutrašnjih poslova. Međutim, ukoliko i Ministarstvo svojim rešenjem odbije Vašu žalbu, upravni postupak je okončan, a na raspolaganju Vam stoji podnošenje tužbe Upravnom sudu, odnosno pokretanje upravnog spora.

Treba napomenuti da **ustavna žalba** takođe predstavlja delotvoran pravni lek. Nju možete izjaviti protiv pojedinačnih akata ili radnji državnih organa ili organizacija kojima su poverena javna ovlašćenja, a kojima se povređuju ili uskraćuju ljudska ili manjinska prava i slobode zajemčene Ustavom. Ustavna žalba se može koristiti ako su iscrpljena (ili pak nisu predviđena) druga pravna sredstva za njihovu zaštitu, ili je zakonom isključeno pravo na njihovu sudsku zaštitu.

Same sumnje u delotvornost pravnog leka, prema stavovima koje su komiteti zauzeli, ne oslobađaju Vas od obaveze da se on ipak iscrpi (da pokušate da ga koristite kako biste zaštitili svoja prava).

Po pitanju iscrpljivanja domaćih pravnih lekova, u Vašoj predstavi treba da opišete napore koje ste uložili da iscrpите domaće pravne lekove i da navedete sve zahteve podnete nadležnim državnim organima, datume kada ste ih podneli, kao i ishod postupka, ili, alternativno, da navedete zašto bi trebalo primeniti bilo kakav izuzetak.

4.7.1. Da li postoje izuzeci od pravila da se moraju iscrpeti svi pravni lekovi?

Postoje izuzeci od ovog pravila, i to kada su sudski ili upravni postupci neopravdano produženi, ili pravni lekovi nisu dostupni ili bi očigledno bili neefikasni. Ukoliko je to Vaš slučaj, treba da navedete detaljne razloge zašto se opšte pravilo (iscrpljenost pravnih lekova) ne primenjuje.

Pravni lek će biti nedostupan kada, na primer, nije predviđen postupak u kojem je moguće zaštititi pravo; kada nije obezbeđen tumač za znakovni jezik za gluvoneme osobe; kada osobama koje ne znaju jezik na kome se vodi postupak nije obezbeđen prevodilac; kada osobama koje su u teškoj materijalnoj situaciji nije obezbeđena besplatna pravna pomoć...

Pravni lek će biti neefikasan kada, na primer, njegovo korišćenje ne nudi razumne izgleda za uspeh u zaštiti prava, kada telo koje o njemu odlučuje nije nezavisno, kada telo koje odlučuje o njemu ne postupa blagovremeno...

4.8. U kojem roku treba da podnesem individualnu predstavku?

Kad je u pitanju rok u kojem možete podneti individualnu predstavku, komiteti predviđaju različita rešenja. Tako Komitet za ljudska prava predviđa rok od čak **pet godina** od trenutka kada su iscrpljeni svi raspoloživi pravni lekovi, Komitet za eliminaciju rasne diskriminacije predviđa rok od **šest meseci**, dok ostali komiteti čiju je nadležnost Srbija prihvatila **nemaju predviđen rok**. Navedeni rokovi počinju da teku od trenutka kada ste primili poslednju odluku organa koji je odlučivao o povredi Vaših prava.

Ipak, predstavku treba što pre podneti, čim se iscrpe domaći pravni lekovi. Kašnjenje može otežati mogućnost države da valjano na nju odgovori, kao i mogućnost komiteta da detaljno oceni činjenice i informacije o okolnostima slučaja. Ukoliko podnesete predstavku nakon proteka dugog vremenskog perioda, može se desiti da komitet zaključi da je došlo do zloupotrebe prava na podnošenje predstavke, te je može proglasiti neprihvatljivom, što znači da neće ni odlučivati da li je došlo do povrede Vaših prava.

4.8.1. Da li mogu da podnesem individualnu predstavku za slučajeve koji su se desili pre nego što je država prihvatila nadležnost komiteta?

Treba voditi računa da se individualna predstavka može podneti za one slučajeve koji su nastupili **tek pošto je država prihvatila nadležnost komiteta** da odlučuje po individualnim predstavkama.⁸ Od ovog pravila postoji izuzetak za slučajeve koji su se desili i pre prihvatanja nadležnosti komiteta ako posledice tih događaja dovode do kontinuiranog kršenja konvencije, odnosno posledice postoje i u trenutku kada je država prihvatila nadležnost komiteta.

4.9. Šta još mogu da navedem u individualnoj predstavi?

- Prava navedena u konvenciji za koja smatrate da su prekršena.

Na primer, ako smatrate da je povređeno Vaše pravo na slobodu udruživanja i zbog toga podnosite predstavku Komitetu za ljudska prava, iako nije neophodno, preporučuje se da u predstavi navedete da Vam je prekršeno upravo to pravo iz Pakta o građanskim i političkim pravima. U ovom slučaju, trebalo bi da se pozovete na član 22, koji predviđa da svako ima pravo da se slobodno udruži s drugim osobama, uključujući pravo da obrazuje sindikate i da im slobodno pristupa radi zaštite svojih interesa.

⁸ Pogledati odeljak 4.3.

- Vaša očekivanja od odluke komiteta.

Ukoliko utvrdi povredu prava, komitet će to jasno naznačiti i uputiće **preporuke** državi šta treba da uradi kako bi otklonila povredu prava. Koji su koraci adekvatni kako bi se otklonila povreda prava i žrtva dobila obeštećenje zavisi od konkretnog slučaja. Na primer, možete i Vi sami sugerisati komitetu da preporuči državi da nadoknadi materijalnu i nematerijalnu štetu, da država ne ponavlja povredu prava, da sprovede delotvornu istragu i kazni odgovorne za povredu prava, da obezbedi punu rehabilitaciju (u slučaju torture) i tako dalje.

Treba imati u vidu da ova dva elementa nisu obavezna, ali se preporučuje da budu predviđena Vašom predstavkom.

5. POSTUPANJE PO INDIVIDUALNOJ PREDSTAVCI

Kada Vaša predstavka stigne u komitet pokreće se postupak koji ima nekoliko faza. Postupak je zatvoren za javnost. Komiteti odlučuju o predstavci na osnovu pisanih priloga koje dostavite Vi, ali i država na koju se žalite. Nije uobičajeno dostavljanje dokaza u audio-vizuelnom formatu. Iako neki komiteti predviđaju mogućnost usmenog obraćanja tokom postupka po individualnoj predstavci, takvi slučajevi su izuzetno retki.

5.1. Prva faza: faza provere

U ovoj fazi proverava se da li Vaša predstavka ispunjava osnovne zahteve, kao što su potpuni podaci o podnosiocu predstavke, da li je navedena država protiv koje se podnosi predstavka, kom komitetu se podnosi predstavka, da li su navedene činjenice koje se odnose na konkretan slučaj povrede prava, da li su iscrpljeni svi pravni lekovi i tako dalje.

Ukoliko neke od ovih informacija nisu navedene, komitet će zatražiti od Vas da dostavite dodatne informacije. To treba da učinite što pre. Ako to ne učinite u roku od godinu dana, komitet će „zatvoriti slučaj“, odnosno neće ni razmatrati prihvatljivost predstavke niti odlučivati o povredi prava (meritumu).

5.2. Druga faza: šta nakon registracije predstavke?

Ukoliko su navedene sve neophodne informacije, predstavka će biti registrovana – formalno zavedena kao predstavka o kojoj će komitet odlučivati. O tome ćete biti obavješteni, a predstavka će biti dostavljena i državi protiv koje je podneta.

Država tada dobija priliku da dâ svoje argumente da li su ispunjeni formalni uslovi, odnosno da li je predstavka prihvatljiva, kao i da li je došlo do povrede prava iz konvencije. Ako država ne dostavi svoj odgovor u roku od šest meseci, komitet može ponovo, u više navrata, pozvati državu da to učini, s tim što će u trećem podsetniku obavestiti državu da će i bez njenog odgovora nastaviti s postupkom.

Ako država dostavi svoj odgovor u kojem iznosi navode zbog čega treba odbaciti predstavku kao neprihvatljivu (na primer, zato što nisu iscrpljeni svi domaći pravni lekovi) ili da nije došlo do povrede prava, komitet Vam uvek ostavlja mogućnost da na njih odgovorite.

Prema dosadašnjoj praksi, faza komunikacije komiteta s državom i podnosiocem predstavke traje minimum godinu dana.

5.3. Treća faza: na šta komitet obraća pažnju?

U trećoj fazi ispituje se prihvatljivost predstavke, odnosno jesu li ispunjeni svi formalni kriterijumi kako bi komitet mogao da odlučuje da li je došlo do povrede prava.

U prethodnom odeljku naveli smo koje elemente mora da sadrži svaka predstavka. Ukoliko neki od njih nedostaje, komitet će odbaciti predstavku kao neprihvatljivu. Ovde ćemo navesti još neka pitanja koja će komitet razmatrati u fazi utvrđivanja prihvatljivosti predstavke.

- Da li ste Vi, kao podnosilac/podnositeljka predstavke, pružili dovoljno dokaza da ste žrtva kršenja prava iz konvencije zbog nekog akta, radnje ili propuštanja države da nešto učini?** To se može odnositi na konkretne radnje koje je neki državni organ preduzeo ili propustio da preduzme, ali i na one koje imaju opšti karakter, kao što je usvajanje nekog zakona ili drugog opšteg pravnog akta čije su odredbe dovele do uskraćivanja nekog prava. Imajte na umu da nije dovoljno samo navesti da je određeno pravo prekršeno, već je potrebno da podrobno obrazložite na koji način je povređeno pravo iz konvencije, navodeći činjenice i argumente koji tu tvrdnju potkrepljuju.
- Da li je pravo na čiju povredu ukazujete u pritužbi zapravo pravo koje je garantovano konvencijom čiju primenu nadgleda komitet?** Ukoliko Komitetu za prisilne nestanke uputite predstavku u kojoj ističete navodnu povredu prava na pristup obrazovanju koje je garantovano Paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, on će je odbaciti kao neprihvatljivu. Stoga je neophodno da ustanovite kojom konvencijom se štiti pravo za koje smatrate da je povređeno i koji komitet je nadležan da štiti primenu te konvencije.
- Da li ste podneli predstavku nekom drugom međunarodnom telu za zaštitu ljudskih prava?** Ukoliko jeste, komitet će odbaciti predstavku kao neprihvatljivu. Pri tome treba da imate u vidu da se pod pojmom *međunarodno telo za zašti-*

tu ljudskih prava ne podrazumevaju samo drugi komiteti UN za zaštitu ljudskih prava, već i regionalni mehanizmi poput Evropskog suda za ljudska prava.

Da li je podnošenje pritužbe onemogućeno rezervom koju je država stavila na konvenciju? Rezerve su formalne izjave kojima države ograničavaju obaveze koje prihvataju potpisivanjem međunarodnog ugovora. To može da znači da država, na primer, prihvata sve članove konvencije osim jednog, a baš taj član štiti pravo koje smatrate da Vam je povređeno. Uvek treba proveriti da li je država istakla rezervu prema nekoj odredbi konvencije ili opcionom protokolu koji predviđa mogućnost podnošenja individualne predstavke. Ukoliko se u pritužbi ističe povreda prava koje je ograničeno rezervom, Vaša predstavka može biti odbačena kao neprihvatljiva.

Ukoliko je Vaša predstavka proglašena neprihvatljivom, tu se postupak okončava.

Ipak, ako više ne postoji razlog zbog kojeg je predstavka proglašena neprihvatljivom, možete tražiti od komiteta da ponovo razmatra predstavku. Na primer, ako je predstavka proglašena neprihvatljivom zato što nisu iscrpljeni svi domaći pravni lekovi, ali u narednom periodu do toga ipak dođe, možete se ponovo obratiti komitetu i obavestiti ga da je otklonjen osnov zbog kojeg je predstavka proglašena neprihvatljivom prvi put.

5.4. Kako komitet odlučuje o povredi prava?

Ukoliko su ispunjeni svi formalni kriterijumi, komitet će proglasiti predstavku prihvatljivom i preći će na odlučivanje o povredi samog prava predviđenog konvencijom – **meritorno odlučivanje**.

Komitet će razmatrati sve činjenice i argumente koje ste izneli u predstavi, ali i koje je u odgovoru dostavila država. Komitet može, ukoliko smatra potrebnim za konkretan slučaj, da pribavi i dopunske informacije od drugih tela ili specijalizovanih agencija UN.

5.5. Kakva može biti odluka komiteta?

Na osnovu svih informacija kojima raspolaže, komitet donosi odluku da li je država postupala u skladu s obavezama iz konvencije. S obzirom na to da je osnovna uloga komiteta da se stara o doslednoj primeni konvencije, odluka komiteta po individualnoj predstavi predstavlja njegovo autoritativno tumačenje konvencije za konkretan slučaj.

On zauzima stav da li je država prekršila konvenciju i, ukoliko utvrdi da jeste, daje preporuke za korake koje država treba da preduzme kako bi se otklonila povreda prava.

Kada su u pitanju **preporuke** koje se upućuju državi, one se mogu odnositi na **konkretan slučaj**, odnosno žrtvu, s ciljem da obezbede obeštećenje i reparaciju. Tako, komitet može preporučiti naknadu štete, naknadu troškova koji su povezani s povredom prava, sprovođenje delotvorne istrage, ubrzanje sudskog postupka i tako dalje.

Odlučujući u konkretnom slučaju, komitet može pak utvrditi da postoje **sistemski problemi** zbog kojih i ubuduće može dolaziti do povrede prava iz konvencije. Tada komitet može uputiti preporuke koje se

odnose na izmenu pravnog okvira, preduzimanje neophodnih koraka ili usvajanje određenih mera koje imaju za cilj da omoguće uživanje prava garantovanih konvencijom.

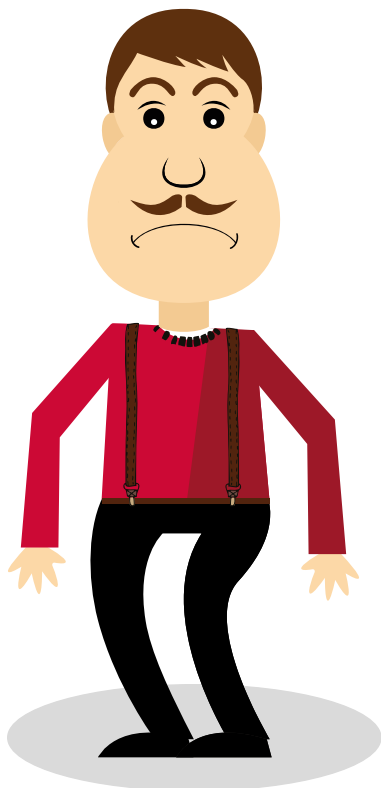

Treba imati u vidu da komitet ne predstavlja apelaciono telo u odnosu na domaće sudove i njegov zadatak nije utvrđivanje činjenica ili izvođenje dokaza u konkretnom slučaju. Komitet neće utvrđivati krivičnu ili građansku odgovornost onih koji su povredili neko pravo podnosioca predstavke. Tako, na primer, u slučaju da je podnosilac individualne predstavke žrtva torture kojoj su u policijskoj stanici policajci naneli teške telesne povrede, Komitet protiv mučenja neće utvrđivati njihovu subjektivnu odgovornost, ali može preporučiti da država sprovede delotvornu istragu kako bi otkrila učinioce i sve okolnosti slučaja, te da se sprovede krivični postupak i da se učinioци adekvatno kazne.

Usvojenu odluku komitet šalje i podnosiocu predstavke i državi. Sve odluke komiteta su javne i može im se pristupiti preko baze koju vodi Kancelarija Visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava.⁹

Po pravilu su odluke komiteta **konačne**, a to znači da na njih ni država ni Vi nemate pravo žalbe.

9 Baza je dostupna na: <https://juris.ohchr.org>.

5.6. Kako komitet reaguje u posebno hitnim okolnostima?

Komitet može u bilo kom trenutku u toku postupka, a naročito ukoliko to zatražite od njega u predstavi, da zahteva od države da preduzme određene mere kako bi se sprečilo nanošenje nepopravljive štete podnositelju/podnositeljki predstavke ili mogućim žrtvama. Te mere se nazivaju **privremene mere**. Ukoliko ih komitet izrekne, to ne znači da će zapravo i prihvatiti Vašu predstavku.

Privremena mera je odluka komiteta koja se izriče državi kako bi se sprečile radnje čije posledice kasnije nije moguće otkloniti. Ona se najčešće donosi kada postoji opasnost od izvršenja smrtne kazne ili deportacije u neku zemlju gde postoji opasnost da će osoba biti mučena.

Ponekad je potrebno i do nekoliko radnih dana kako bi komitet obradio zahtev za privremenom merom i stoga je potrebno da taj zahtev uputite što pre, a naročito pre izvršenja onoga što želite da sprečite privremenom merom.

Zahtev za izricanje privremene mere nije uslovljen iscrpljivanjem pravnih lekova kao što je to slučaj kod prihvatljivosti predstavke.

6. DA LI KOMITETI PRATE PRIMENU SVOJIH PREPORUKA?

Svi komiteti prate primenu preporuka koje su uputili državi. Komitet to radi tako što u određenom vremenskom periodu traži od države da ga obavesti šta je sve preduzela kako bi primenila dobijene preporuke. Taj zahtev ćete najčešće videti u nekom od poslednjih pasusa odluke komiteta.

Šest komiteta ima i razvijen formalni, i to pisani postupak praćenja primene preporuka (monitoring ili *follow-up*):

- Komitet za ljudska prava;
- Komitet za ukidanje rasne diskriminacije;
- Komitet protiv torture;
- Komitet za eliminisanje diskriminacije žena;
- Komitet za prava osoba sa invaliditetom;
- Komitet za prisilne nestanke.

6.1. Kako izgleda postupak praćenja primene preporuka?

Iako su postupci komiteta za praćenje primene prilično ujednačeni, i dalje postoje određene razlike. Najčešće se iz redova članova komiteta imenuje **izvestilac** ili **specijalni izvestilac** za praćenje primene preporuka po individualnim predstavkama. Tako Komitet za ljudska prava, Komitet protiv mučenja, Komitet za prava osoba sa invaliditetom i Ko-

mitet za ukidanje rasne diskriminacije imenuju po jednog izvestioca ili specijalnog izvestioca, dok Komitet za eliminisanje diskriminacije žena imenuje dva izvestioca.

Nakon što je utvrdio da je došlo do povrede konvencije i doneo odluku, komitet državi daje rok (obično između 90 i 180 dana) da primeni njegove preporuke i da ga obavesti šta je sve uradila kako bi ih primenila.

Kada komitet primi odgovor od države, on će ga poslati i Vama – osobi koja je podnela predstavku – kako biste se izjasnili i prokomentarisali mere koje je država rekla da je preduzela. Obično je rok za ove komentare do dva meseca.

Tek kada primi odgovor države i Vaše komentare na odgovor države, komitetov izvestilac priprema sažetke tih odgovora i predlaže ostalim članovima komiteta šta dalje treba da se preduzme. Naravno, može se desiti da država ne pošalje odgovore, te u tom slučaju izvestilac šalje podsetnik predstavnicima države ili pak traži sastanak s njima. Ukoliko uopšte ne dobije odgovor od države, izvestilac o tome obaveštava komitet.

Ukoliko komitet zaključi da država nije učinila ništa ili nije učinila dovoljno da primeni preporuke, onda on obično poziva predstavnike države u Ženevi na sastanak kako bi se izrazila zabrinutost za kršenje ne samo prava na koje se žalio podnosilac predstavke, već i obaveze države da sprovede preporuke komiteta.

Bitno je napomenuti da će samo sažeci izjašnjenja države i Vaših komentara na izjašnjenje biti dostupni javno kroz izveštaj komiteta o praćenju primene preporuka za konkretan slučaj. Komiteti i u ovom slučaju odlučuju na zatvorenim sednicama.

6.2. Kako izgleda ocena odgovora države od strane komiteta?

Sistemi ocenjivanja se donekle razlikuju od komiteta do komiteta po tome da li imaju samo ocene ili i podocene. Postoje četiri glavne kategorije u koje se svrstava odgovor države: zadovoljavajući, delimično zadovoljavajući, nezadovoljavajući ili bez odgovora. To na primeru Komiteta za ljudska prava izgleda ovako:

- A Odgovor države je uglavnom zadovoljavajući
- B Država je preduzela određene korake, ali je potrebno da preduzme dodatne mere
- C Država je poslala odgovor, ali nije preduzela odgovarajuće mere ili nije dostavila potrebne informacije o merama koje je preduzela
- D Država ne saraduje sa komitetom i komitet nije dobio odgovor o primeni preporuka i nakon što je podsetio državu
- E Odgovor države ukazuje da je preduzela mere koje su suprotne preporukama komiteta

Dodatak 1: Primer formulara za podnošenje individualnih predstavki ugovornim telima Ujedinjenih nacija

1. Navedite komitet kojem upućujete predstavku:
2. Navedite na koju državu ili državu članicu se odnosi predstavka:
3. Podnosilac predstavke:
 - Prezime:
 - Ime:
 - Datum rođenja:
 - Državljanstvo:
4. Kontakt podaci podnosioca predstavke:
 - Imejl:
 - Telefon:
 - Adresa:
5. Žrtva kršenja prava, ukoliko se razlikuje od podnosioca predstavke:
 - Prezime:
 - Ime:
 - Datum rođenja:
 - Državljanstvo:
6. Advokat ili drugi zastupnik (ukoliko ga imate):
 - Prezime:
 - Ime:
 - Imejl:
 - Broj telefona:
 - Adresa:

7. Da li želite da se ime podnosioca predstavke / žrtve kršenja prava anonimizuje u eventualnoj odluci komiteta?
- DA NE
8. Da li ste se o istom slučaju povrede prava žalili nekom drugom međunarodnom ili regionalnom telu?
- DA NE
9. Da li tražite donošenje **privremene mere** (da bi se izbeglo nanošenje nepopravljive štete podnosiocu predstavke/žrtvi) ili **mere zaštite** (da bi se izbeglo nanošenje štete ili odmazda protiv podnosioca predstavke/žrtve i/ili članova porodice ili zastupnika)?
- DA NE
10. **Činjenice.** Predstavite rezime glavnih činjenica slučaja, hronološkim redosledom, uključujući datume i informacije o upravnim/sudskim pravnim lekovima. Usredsredite se na činjenice Vašeg pojedinačnog slučaja. Informacije koje se odnose na opšti kontekst treba uključiti samo ako su relevantne i što je moguće kraće. Nemojte uključivati navode o kršenju prava (ovo treba da bude uključeno u paragraf 11 u nastavku). Navedite informacije o domaćim pravnim lekovima. Molimo Vas opišite, hronološkim redom, svaki korak koji je žrtva preduzela da podnese svoje tužbe pred sudovima i/ili upravnim organima. Opišite datume i sadržaj svakog podneska, organ kome je podnet, datum odluke i razlog(e) za odluku. Ako domaći pravni lekovi nisu iscrpljeni, navedite zašto.
11. **Tvrdnje.** Objasnite kako i zašto smatrate da opisane činjenice i okolnosti krše Vaša prava / prava žrtve. Molimo Vas da navedete za koja prava smatrate da su prekršena (ako je moguće, identifikujte članove prema relevantnom ugovoru).

12. Datum, mesto i potpis:

Datum:

Mesto:

Potpis podnosioca predstavke i žrtve (ukoliko se razlikuju):

Napomena: potrebno je da pošaljete dva dokumenta:

- ▶ **Word** dokument (koji ne zahteva potpis); i
- ▶ potpisanu verziju dokumenta koja je skenirana ili fotografisana.

13. Lista dokumenata

Osigurajte da su svi dokumenti poređani po datumima, da su uzastopno numerisani i jasno označeni. Na primer: Aneks 1 (Žalba Apelacionom sudu – 4. jun 2020. godine); Aneks 2 (Odluka Apelacionog suda – 8. jul 2022. godine).

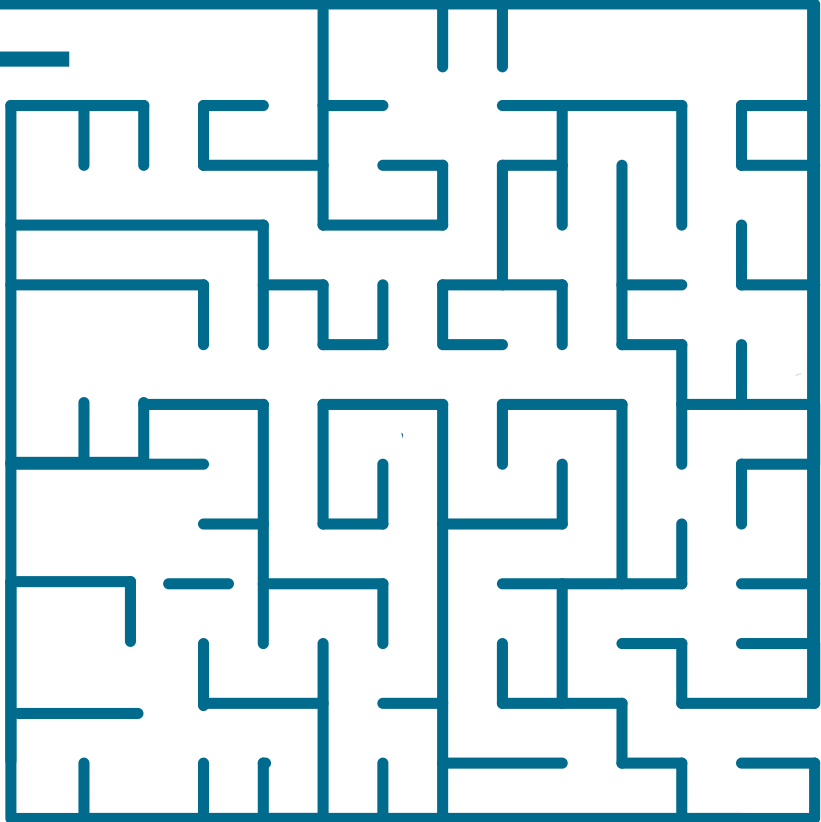
Dostavite:

- ▶ odluke domaćih sudova i upravnih organa o Vašim zahtevima, kao i sažetke svake od odluka ukoliko odluke nisu na jednom od zvaničnih jezika UN;
- ▶ svaku dokumentaciju ili druge dokaze koje posedujete koji potkrepljuju Vašu predstavku, uključujući medicinske ili psihološke izveštaje, ako je relevantno;
- ▶ relevantne domaće zakone ili podzakonske akte, ako je relevantno.

Dodatak 2: Kontrolna lista za podnošenje individualnih predstavki ugovornim telima Ujedinjenih nacija za ljudska prava

- ▶ Da li ste naznačili protiv koje države podnosite predstavku?
- ▶ Da li ste naznačili kom komitetu podnosite predstavku i da li je država prihvatila da se protiv nje pred tim komitetom podnose individualne predstavke?
- ▶ Da li podnosite predstavku u dopuštenom vremenskom roku?
- ▶ Da li se ono na šta se žalite desilo nakon stupanja na snagu relevantnog međunarodnog ugovora?
- ▶ Da li ste Vi žrtva kršenja prava? Ukoliko podnosite predstavku u ime druge osobe, da li ste dobili njenu pisanu saglasnost?
- ▶ Da li ste iscrpeli sve domaće pravne lekove? Da li ste naveli komitetu šta ste sve preduzeli kako biste zaštitili Vaše pravo pred državnim organima?
- ▶ Da li ste se obratili nekom drugom međunarodnom telu, poput Evropskog suda za ljudska prava? Ukoliko jeste, velika je verovatnoća da komitet neće prihvatiti Vašu predstavku.
- ▶ U slučaju da ste predstavku pisali rukom, da li je čitka?
- ▶ Da li ste potpisali predstavku?
- ▶ Da li je Vaša predstavka napisana na jednom od zvaničnih jezika UN – engleskom, francuskom, španskom, ruskom ili arapskom?

- ▶ Da li ste priložili relevantne dokumente i dokaze?
- ▶ Da li ste dodatne dokumente i dokaze složili hronološki i uzastopno numerisali?
- ▶ Da li ste pripremili sažetke dodatnih dokumenata na jednom od zvaničnih jezika UN?
- ▶ Proverite da li šalžete kopije dodatnih dokumenata, budući da Vam komitet neće vraćati dokumente.
- ▶ Da li Vaša predstavka ima do 50 strana?
- ▶ Ukoliko Vaša predstavka ima preko 20 strana, da li ste pripremili sažetak predstavke na do pet strana?
- ▶ Ukoliko ne želite da se Vaš identitet otkrije u odluci komiteta, da li ste to odmah naznačili?

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
341.231.14(035)
341.123.075.6

VODIČ za individualne predstavke komitetima Ujedinjenih nacija / [priredili Dušan Pokuševski, Goran Sandić]. – Beograd : Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM : Beogradski centar za ljudska prava, 2022 (Beograd : Dosije studio). – 44 str. ; 20 x 20 cm “...u okviru projekta ‘Otvorena vrata pravosuđa’... --> kolofon. – Tiraž 750. – Napomene i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-82222-06-4 (YUCOM)

1. Покушевски, Душан, 1983- [приређивач, сакупљач]

а) Уједињене нације. Уговорна тела б) Људска права --
Међународна заштита -- Приручници

COBISS.SR-ID 74748169

УДРУЖЕЊЕ ЈАВНИХ ТУЖИЛАЦА
И ЗАМЕНИКА ЈАВНИХ ТУЖИЛАЦА СРБИЈЕ

CHRIS
Mreža Odbora za ljudska prava u Srbiji CHRIS
Network of the Committees for Human Rights in Serbia CHRIS

ДРУШТВО
СУДИЈА
СРБИЈЕ | JUDGES'
ASSOCIATION
OF SERBIA

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

PARTNERI
SRBIJA

cepris
Centar za pravosudna istraživanja

Beogradski centar
za ljudska prava

NARODNI PARLAMENT

FORUM SUDIJA